

Sose halunk meg

A kis latin országban az Első Tanácsadó látva a Magas Hivatal tekintélyének lassú hanyatlását, korábban az ország támaszainak tekintett és úgy-ahogy hűséges miniszterek, elnökök, öreg tábormokok elmúlását, érezve a hidegséget, ami a hazudós tisztségviselőket körüllegte, valamint azt, hogy gyors, szinte észrevétlen eltűnésük mindenféle gyanúra ad okot, az elbocsájtottak pedig bújnak, vagy egymás között elégedetlenkednek, azt javasolta az Elnöknek, hogy ezeknek a „tisztelretméltó” személyeknek még életükben rendezzenek valamilyen ünnepséget. Az Elnöki Hivatal ígérje meg nekik, hogy ennek során *illő keretek között* nyilvánosan felsorolhatják hosszú életük érdemeit és dicső cselekedeteiket. Rendjeleiket fehér ruhás lányok bársonypárnára fektetve körbehordozzák a padsorok között, felállítják és leleplezik a róluk készült festményt, esetleg mell- vagy egész alakos szobrot. Méretük attól függne, hogy az ünnepeltek mennyivel tudnak hozzájárulni a művészek munkadíjához vagy az ünnepség sikeréhez.

– Aha – mondta az Elnök, akinek a fejében – mivel vizuális típus volt – azonnal saját maga jelent meg a feldíszített emelvényen, amelyiknek, mint ilyen alkalmakkor mindig, pontosan olyan magasnak kellett lennie, hogy a jelenlévők feje az ő térde magasságával kerüljön egy szintre, és elképzelt, hogy a Tisztelt Egybe gyűltekhöz beszél. Hirtelen átvillant az agyán, miképpen kezdi majd a szónoklatot, amely megjelenik az általa fizetett, mindenben lojális, helyi újságban: *„Nagy megtiszteltetés számomra, hogy ezen a szép napon, melyet aranybetűkkel fogunk felvésetni országunk történetének márványtáblájára, szeretettel köszönhetem hazánk oszlopait... támaszait... idolkait... stb. stb.”* ...és először csak annyit kérdezett, amikor a képzelete továbbvitte, és sikerült kissé elszakadnia a saját magáról alkotott képtől: *„És honnan veszünk fehér ruhákat, azoknak a szüzeknek?!”* Megoldható – mondta az Első Tanácsadó, úgy is mondhatnám, hogy nem nagy probléma, de a fehér ruha fog könnyebben menni.

Ahogy azonban az Elnök jobban megforgatta magában a tervet, további kételyei támadtak, és minél többet gondolt a javaslatra aznap este és

éjszaka, annál messzebbre jutott, mert homályosan úgy érezte, az egész procedúra nagyon hasonlít valamire, csaknem olyan, mint egy végső búcsúztatás, és eléggé eltér az egyház által támogatott gyakorlattól, ugyanis korábban, a hivatala előtt, amikor még nem rohant így a világ, volt idő kivárni az érdemben gazdagok természetes elmúlását, akik azután már nem zavarhatták jelenlétükkel a róluk elzengett dicséreteket, azon felül lényegében puritán nevelést kapott – a pompát és a hangos dicséreteket ugyan ő is megkapta, és könnyedén elviselte, hangoztatva, hogy nem szereti őket –, ennek ellenére néha szorongással töltötte el, róla vajon mit fognak „ezek” mondani, ha már azon a bizonyos utolsó ünnepségen csak testében lesz jelen. Mert szó, ami szó, senki nem ismerheti magát jobban saját magánál, ugyanakkor fennáll a veszélye, hogy volt híveink önképe nem felel meg annak, amelyet *mi alkottunk róluk*. Ez az egyik bökkenő. Kínos dolog, de neki is eszébe jutott számtalanszor, hogy ha szerencséje lesz, és a halálos ágyán még gondolkodni és inteni tud, akkor odainti magához a... szóval azt a valakit, aki akkor még feltehetően mellette, helyesebben az ágya mellett lesz, és a kezébe nyomja saját, előre gondosan megírt nekrológját: *„Ezt olvassátok föl, esküdj, hogy felolvassátok, mert különben...!”*, de sajnos nincsen *mert különben*, mert az élet akarat és az akarat élet nélkül – mint tudjuk – zavaros filozófiai kategória, és nem hosszabbítható meg. A nagy búcsú – esetleg többször is – jó ötlet, olyanná tesz bennünket, mintha volna még akaratunk, és képes lenne hatni másokra. A szó, a szó a legerősebb fegyver, sajnos csak addig használható, amíg tart az emlékezet, ami szintén az akarat rokona. Meg is kérdezte másnap az Első Tanácsadót, aki a hívásra számítva már korán reggel ott serteptélt a titkárnők körül, és óvatosan várt, azoknak a beosztottnak a türelmével és tapasztalatával, akik biztosak benne, hogy *az idő mindig nekik dolgozik*. Az Első Tanácsadó tudta, hogy a javaslat elfogadása sokkal kevésbé kockázatos, mint az elvetése, ugyanis csak az utóbbi veszélyes..., abban az esetben, ha kitudódik. Kitudódik, és *valakik* elmondják, hogy az Elnök nem akarja megadni a tisztességet azoknak, akik-

nek korábban maga adott hatalmat. Az Elnök nem mondhatja, hogy „kérem, ne csináljunk élőknek nekrológot, tessék előbb meghalni, akkor majd jöhetnek a dicséretetek”, mert az élemedett hívek csapata igenis szereti hallatni a hangját, és szeret magáról beszélni.

– Hogyan gondolod? – kérdezte Elnök az Első Tanácsadót. – Mindenki, akit majd odahívunk, maga írja meg saját dicséretét – mondhatni nekrológiáját...? De hiszen ez nonszensz, ezek egész eddigi életükben folyton másképpen látták magukat, mint ahogyan illett volna látniuk, képzelj csak el, milyen dicshimnuszokat zengenek majd magukról, hogyan vetélkednek majd egymással. Ez nem történhetik meg akkor, ha a nekrológot a még életben lévők, legtöbbször a helyükre lépők írják, igaz, hogy azok meg olyan tulajdonságokkal ruházzák fel az elődeiket, amilyenek nekik vannak, vagy szeretnék, hogy legyenek, és róluk is majd ilyen szépeket mondjanak, de azt az elhunyt legalább nem tudja kiigazítani. Szóval saját maguk fogják magukat elparentálni? – kérdezte az Elnök, és már látta is a divatjamúlt sötét öltönyöket, amelyek hirtelen nagyok lettek, mert kifogyott belőlük az ember, az árulkodóan bő gallérokat, amelyeken lötyög a csokornyakkendő, és az erre az alkalomra kifényesített fejű sétabotokat, amelyek nagy zajjal vágódnak el az ünnepségek alatt, mert gazdáik elfelejtik, hova támasztották őket. Szörnyű látomás, ennek feldolgozásához végtelen szeretetre és még több agykéregre lenne szükség.

– Éppen ez az – mondta az Első Tanácsadó. – Ezek félnek az utódaik véleményétől. Az utódok egyáltalán nem tisztelik a seniorokat, apakomplexusuk egyenlő a nullával, önmagukat tartják a legokosabbnak, szókinsük csapnivaló, képtelenek lennének megírni egy nekrológot, szóval őket nem az önünneplők választották utódnak. Kegyelmes Uram, bocsásson meg, ezeket, mikor az idejük lejárt, ön jelölte ki a helyükre, csupa fiatal, önhöz hűségesküvel csatlakozót emelt föléljük, akiket a távozók utálnak teljes szívükből, és ez az utálat visszahat rájuk, érthető tehát, hogy nagyon is tartanak attól, hogy a nemlétükben mit fognak mondani róluk, hogyan söprik el az emlékezetüket, hogyan osztályozzák le őket az örökkévalóság iskolapadjában, és mivel ön volt az, aki ezt cselekedte velük, nagyon megkönnyebbülnének, ha ők maguk mondhatnák el mindazt,

amitől szellemi túlélésüket remélik, és önt azonnal felmentenék, sőt hálásak lennének, hiszen egyikük sem az idős Cato, akitől egyszer megkérdezték, miként lehetséges, hogy még nem állítottak neki szobrot Rómában, mire ő azt válaszolta: „*Jobb, ha a nép azt kérdezi, miért nincs Catónak szobra, mintha azt kérdezné, miért van*”, tehát ilyen egy sincs közöttük. Igaz, hogy Cato szónoki képességeivel bíró sincsen közöttük egy sem, és ha azt kérdezi, ki fogja meghatározni, hogy mit mondjanak magukról, az sem probléma, nem fognak mást mondani megmaradt és megszerpített emlékeiknél, hiszen legjobban mégiscsak a gyermekkoruk és szüleik emlékezete foglalkoztatja őket, ez természetes, teljesen veszélytelen, másoknak is kellemes, békés téma, feloldása minden korábbi bajnak, gondnak, a szülőföldjük iránt érzett nosztalgiájuk és benne a szépen kiigazított ifjúkor... És ennek a békének és megnyugvásnak Kegyelmes Uram, ön lesz az elindítója. Ha a hatalmasok a haláluk utáni nemlét gondolatától borzadnak, akkor hasonló borzadással kellene nézniük azokra az időkre, amikor még nem is születtek meg, de érdekes módon, az senkinek sem fáj, pedig semmiben sem különbözik a halál utáni nemléttől. Azt, hogy a tűnékeny lét intermezzóját egy másik végtelenség – a nemlét végtelensége – kövesse, mindenki elviselhetetlennek tartja. A születés előtti családfa igazgatása nem szomorú, hanem jutalmazó, mert úgy gondoljuk, hogy minden elődünk csak azért élt a Földön, hogy bennünket létrehozson. A nyilvánosság előtt tartott beszéd ezért feloldozás bűnbánat nélkül, a múltbéli nagyság színes faliképe, nem úgy, ahogy Martialis, a gunyoros római mondaná: „*Nec illi terra gravis fueris: non fuit illa tibi*” – Ne legyenél, föld, neki nehéz, ő sem volt nehéz neked.

Szeretni fogják önt ezért azok, akik – hasonlóan az ünnepelekhez – maguk is várják majd elmúlt idejük sebeinek gyógyítását a magasztos búcsúztatás – majdhogynem feloldozás – által, és ön jó lesz ebben a papi szerepben. Nem is fognak semmit mondani az elmúlt vizályokról, pártütésekről, csalódásokról, civódásokról, hiszen a róluk való emlékezés meghosszabbításának lehetőségével ön ajándékozta meg őket, észre sem veszik, hogy természetesen ön fogja meghatározni minden szavukat, ön, aki lélekvezetőként irányítja a halhatatlanságuk hajóját, és csak annyi az elenyésző különbség Kha-

rón ladikja és a halhatatlanság hajója között, hogy az utóbbin még élők utaznak, akik tudni sem szeretnék arról, hogy: „*Omnia mors perimit et nulli miseretur, ad mortem festinamus peccare desistamus*”. El kell hitetni velük, hogy személyiségük csodálatára vár mindenki, emlékeikkel gazdagon megajándékozzák az őket ünneplőket, tetteik nem olyan érdekesek, mint az, hogy mit gondolnak magukról, és akkor beszélni fognak, és beszédükben minden benne lesz, ami kellemes, szeretetre méltó és könnyedén elfogadható, mert hogy is mernének ön előtt, aki a halhatatlanságot ígéri nekik, olyasmit mondani, ami sértő, ami kritikus, vagy ami elrontaná az ön kedvét.

– Nehéz ügy, nehéz ügy – mondta az Elnök –, de ezt nem azért mondta, hogy kétségessé tegye, hogy a terv nagyon tetszik neki, és saját szerepe benne hasonlóképpen, csak elnökösködött egy kicsit, hozzátéve: „*Én is tanultam az iskolában, hogy elődeink, a rómaiak is ezt cselekedték, akik a hatalom és még inkább a pénz birtokában voltak, siettek bizony a maradandóságukkal törődni, és ha nem állítottak volna annyi szobrot, és nem írtak volna annyi méltatást magukról, most azt sem tudnánk, hogy léteztek-e egyáltalán, mert az utódaik nem azzal kezdték, hogy összetörték a szobraikat, és csak a mérgesebbje üttette le a szobruk fejét.*”
 Jut eszembe: Mi legyen a sorrenddel? Kivel kezdjük az ünnepsorozatot? ...mert ha a betöltött idő lenne az, ami kijelöli, akkor azok sértődnek meg, akik érdemdúsnak hiszik magukat. Ha azonban őket vesszük előre, akkor az öregebbek fognak békétlenkedni. Ezzel kapcsolatban ki kellene találni valamit... Talán egy erre kinevezett bizottság tagjai, akik – megfelelő előkészítés után – átveszik a felelősséget, akiknek természetesen én nem mondom meg, hogy kik legyenek a sorban következők, de a bizottság elnökével éreztetem majd óvatosan, kik azok, akik ebben a megtiszteltetésben ne vagy csak nagyon későn részesüljenek, esetlen ne legyen idejük kivárni, hogy ők is végigsétálhassanak a vörös szőnyegen, hogy kézfogással engedélyt adjak nekik a belépésre a halhatatlanok csarnokába, szóval, azt hiszem, egy bizottság, amelyik autentikusan dönt, és ne legyünk szegénylősek, azt is meghatározza, hogy az obulus, amiből könyvek, szobrok és képek vásárlására is jusson, mennyit érjen.

Így hát minden az Első Tanácsadó elképzelései szerint történt. Mivel hamarosan híre ment,

hogy mi készül, az érintettek természetesen nem hittek semmiféle bizottságban, és egymás után keresték meg óvatosan közvetítőket vagy ajánlók segítségével az Első Tanácsadót, hogy ők legyenek az elsők, és azt is megsúgták neki, hogy nem lesznek hálátlanok, hogyha segít nekik XY riválisukat megelőzni, teljes alakos szobrot készíttetni stb. És akkor az Első Tanácsadó azt mondta, hogy neki a pártatlansághoz ragaszkodnia kell, és nem lehetséges a bizottságot befolyásolni, és az Elnökhöz sem érdemes futni, mert ő elhárította magától a döntés nehéz munkáját, mindazonáltal költségei neki magának is vannak bőségesen, itt van például a növekvő papírár, aminek kompenzálására persze hivatalosan és átláthatóan átutalt, bármilyen összeget nagyon megköszönne, a közbenjárás persze, mivel ez inkább kitüntetés számára, nem pedig munka és fáradság, nem kerül semmibe, erre ne is gondoljanak. A cél a fontos, hogy a megszolgált tisztességet mindenki azonos módon kapja meg, erre viszont megvannak a garanciák. Ezt az öregek természetesen nem értették félre, mindenki tudta jól, hogy a világ olyan gyorsan soha nem változik, hogy az ajándékozásoknak vége szakadjon. Így hát megindultak az ünnepségek. Mivel a „felmerülő anyagi nehézségek” megoldódtak, a szeretet és megbecsülés hullámai minden harmadik hónapban elborították a feldíszített termet, az Elnök bibliai idézeteket válogatott, amelyeket minden alkalommal fejből mondott el a meghatottságtól párás szemű hallgatóság előtt.

A történetírók szerint egyetlen aprócska baj akadt csupán. Nem lehet tudni, hogy az emberi sorsokba beleavatkozó illetéktelenek leckéztetése végett, az isteni szándék következtében, esetleg a biológia kiismerhetetlen szeszélye folytán vagy a népi vélekedés megvalósulása-ként, akit egyszer életében elparentálnak, azon nem tud erőt venni a halál, a pompával elbűcsúztatott önjelölt kiválóságok egyszerűen nem akartak és a felsorolt okok miatt feltehetően nem is tudtak meghalni. Még évekig, évtizedekig követelték, hogy újra és újra elmondhassák magukról saját dicséreteiket, az Első Tanácsadó pedig menekült előlük. A kis latin országban – állítólag – ezért tértek vissza ahhoz a régi szokáshoz, miszerint nekrológokat csak halottakról mondanak.

DR. SZIRMAI IMRE